

Джеджула В. В., доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів та інноваційного менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, Україна

ORCID ID: 0000-0002-2740-077

e-mail: djedjulavv@gmail.com

Єпіфанова І. Ю., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів та інноваційного менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, Україна

ORCID ID: 0000-0002-0391-9026

e-mail: epifanovairene@gmail.com

Іванчик Т. В., студент кафедри фінансів та інноваційного менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, Україна

e-mail: fm.2mo15.ivanchyk@gmail.com

Фактори впливу на формування прибутку підприємств

Анотація. У статті систематизовано наявні підходи до визначення економічної сутності прибутку. Визначено спільні ознаки, що характеризують прибуток як економічну категорію. Наведено класифікацію факторів впливу на прибуток. Узагальнено фактори, що впливають на формування прибутку. Проаналізовано вплив основних внутрішніх і зовнішніх факторів на зміну чистого прибутку. Визначено пріоритетні напрями резервів підвищення ефективності господарювання для підвищення якості управління прибутком у майбутньому. Досліджено факторні моделі чистого прибутку. Визначено, що найбільшу увагу менеджменту підприємства потрібно акцентувати на дослідженні внутрішніх чинників, які є найголовнішими важелями впливу на формування прибутку, що пов'язане з тим, що підприємство може безпосередньо впливати на ці чинники.

Ключові слова: прибуток; фактори прибутку; зовнішні фактори; внутрішні фактори; факторний аналіз.

Dzhedzhula Viacheslav, Doctor of Economics, Professor, Professor of the Department of Finance and Innovative Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, Ukraine

Yepifanova Iryna, PhD (Economics), Associate Professor of the Department of Finance and Innovative Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, Ukraine

Ivanchyk Tamara, student, Department of Finance and Innovative Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, Ukraine

Factors Influencing the Formation of Companies Profit

Abstract. Introduction. In today's competitive environment, profit is the primary power of the production process. It can be argued that effective profit management, based on certain principles and scientific approaches, contributes to increasing competitiveness, reducing the risk of insolvency. For an effective profit management process, it is important to investigate all the factors that influence on its formation and apply only effective management tools.

Profit as an economic category was the subject of research by such classics as D. Mill, D. Ricardo, N. Senior, S. Sismond, A. Smith, I. Fischer and others. Consideration of the essence of profit is devoted a large number of scientific works of modern scholars, in particular V. Bilyk, I. Blank, V. Buryakovskii, O. Filimonenko and others. The problems of managing the formation and use of profit of the enterprise were studied by such scholars of Ukraine and abroad as I. Alekseyev, T. Ben, V. Grinev, S. Dovbni, G. Kramarenko, S. Korjagin, L. Ligonenko, A. Mazaraki, N. Ushakov, N. Chumachenko, A. Sheremeta, N. Shmorgun, G. Kyiretsev, V. Metz, A. Poddierogin, G. Savitskaya. At the same time, insufficient attention is paid to the issue of assessing the influence of factors on the process of generating profits at the enterprise.

Purpose. The purpose of the article is to generalize the existing factors of influence on the formation of the profit of a modern enterprise.

Results. In the article the existing approaches to the definition of the economic essence of profit are systematized. The basic common features characterizing profit as an economic category are determined. The classification of factors of influence on profit is given. The factors influencing the formation of profit are generalized. The influence of the main factors is analyzed. The priority directions of reserves for increasing the efficiency of management are determined for improving the quality of profit management in the future. Factor models of net profit are investigated.

Conclusions. The generalization of existing factors of influence on the formation of profit showed that profit depends on a large number of different factors in the context of external and internal. The management of the enterprise should pay attention to the study of internal. The company can directly influence at these factors, they are the most important levers of influence on the formation of profits of the enterprise.

Keywords: profit; profit factors; external factors; internal factors; factor analysis.

JEL Classification: C10, O10.

Постановка проблеми. В сучасних конкурентних умовах прибуток виступає двигуном виробничого процесу. Можна впевнено стверджувати, що ефективно управління прибутком, яке ґрунтується на певних принципах і наукових підходах, сприяє підвищенню конкурентоспроможності, зниженню ризику неплатоспроможності. Для ефективного процесу управління розподілом та використанням прибутку необхідно досконало досліджувати усі фактори, які впливають на його формування, та застосувати лише дієві інструменти управління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Прибуток як економічна категорія був об'єктом дослідження таких класиків політекономії, як Д. Мілль, Д. Рікардо, Н. Сеніор, С. Сісмонді, А. Сміт, Ж.-Б. Сей, І. Фішер та ін. Розгляду сутності прибутку присвячена значна кількість наукових праць сучасних вчених, зокрема В. Білика, І. Бланка, В. Буряковського, О. Філімоненко та ін. Проблеми управління прибутком підприємства досліджували такі науковці України і зарубіжжя, як І. Алексеева, Т. Бень, В. Гриньова, С. Довбні, Г. Крамаренко, С. Корягіна, Л. Лігоненко, А. Мазаракі, Н.

Ушакова, Н. Чумаченко, А. Шеремета, Н. Шморгун, Г. Кірейцев, В. Мец, А. Поддєрьогін, Г. Савицька. При цьому недостатньо уваги приділяється питанням оцінки впливу факторів на процес формування прибутку на підприємстві.

Формування цілей дослідження. Метою статті є узагальнення наявних факторів впливу на формування прибутку сучасного підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Прибуток є найважливішим чинником стимулювання підприємницької діяльності, що, у свою чергу, створює фінансові передумови для її розширення. Також він є основою розв'язання соціальних і матеріальних потреб трудового колективу.

Економічна категорія прибутку є однією з найбільш неоднозначних. Складність визначення даної категорії обумовлена різноманітністю інтересів, які він відображає. Проаналізувавши різні підходи вчених до визначення поняття прибутку, стає зрозумілим, що в економічній літературі не існує єдиної точки зору щодо визначення зазначеної економічної категорії (табл. 1).

Таблиця 1 Систематизація підходів до визначення сутності поняття «прибуток»

Автор	Трактування
Ширягіна О. Є [1]	Прибуток – форма комплексного доходу, що утворюється в результаті реалізації права власності на капітал у різних сферах його застосування, яка виступає одночасно об'єктом та інструментом управління фінансами
Багацька К. В., Михаліцька Н. М. [2]	За величиною економічного прибутку можна визначити приріст ринкової вартості підприємства, оскільки економічний прибуток є різницею між отриманим результатом і витратами на капітал
Савицька Г. В. [3]	Частина додаткової вартості, яку отримує підприємство після реалізації продукції (товарів, робіт та послуг) як винагороду за вкладений капітал і ризик підприємця
Чумаченко М. Г. [4]	Прибуток – це грошовий дохід, утворений в результаті виробничо-господарської операції
Мардус Н. Ю. [5]	Прибуток підприємства – основний чинник його економічного і соціального розвитку. Це підтверджується тим, що прибуток є джерелом самофінансування, стимулювання соціально-економічного розвитку виробництва і матеріального заохочення персоналу. Прибуток виступає в якості оціночного показника, є основним джерелом власного капіталу підприємств, а саме джерелом розширення виробництва і забезпечення інших потреб підприємства
Осовська Г. В., Юшкевич О. О. [6]	Прибуток – перевищення доходів від продажу товарів та послуг над витратами на виробництво і продаж цих товарів; один із найважливіших показників фінансових результатів господарської діяльності підприємства, підприємця. Прибуток обчислюється як різниця між виручкою від реалізації продукту господарської діяльності та сумою витрат факторів виробництва на цю діяльність у грошовому вираженні
Біла О. Г. [7]	Прибуток – позитивний фінансовий результат господарської діяльності підприємства, який характеризує ефективність виробництва і зрештою свідчить про рівень і якість виробленої продукції, рівень собівартості
Бойчик І. М. [8]	Прибуток – частина чистого доходу, що залишається підприємству після відшкодування всіх витрат, пов'язаних з виробництвом, реалізацією продукції та іншими видами діяльності
Сміт А. [9]	Продукт праці, який привласнюється власником засобів виробництва
Податковий Кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [10]	Визначається шляхом зменшення суми доходів звітного періоду, на собівартість реалізованих товарів, виконаних робіт, наданих послуг та суму інших витрат звітного податкового періоду
П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [11]	Сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати

Джерело: [1-11]

Категорію «прибуток» можна трактувати абсолютно по-різному. Разом з тим, наявні підходи мають певні спільні ознаки, які характеризують прибуток:

- один із найважливіших показників фінансових результатів господарської діяльності підприємства;
- основний захисний механізм від загрози банкрутства;
- головне джерело підвищення ринкової вартості підприємства;
- внутрішнє джерело формування фінансових ресурсів для інвестицій та інноваційного розвитку підприємства;
- фактор підвищення конкурентоспроможного статусу підприємства;
- джерело задоволення соціальних потреб працівників.

Як і на будь-яке економічне явище, на формування прибутку впливає значна кількість різноманітних

факторів. Управління факторами формування прибутку на підприємстві сприяє формуванню механізму формування резервів збільшення прибутку і дозволяє досягати необхідного рівня рентабельності.

Фактори впливу на формування прибутку можна класифікувати за різноманітними ознаками. На думку О. Янкового та Г. Кошелька [12] внутрішні фактори можна поділити на основні та неосновні.

Основними внутрішніми факторами, які залежать від роботи підприємства, є:

- обсяг реалізованої продукції – може мати як позитивний, так і негативний вплив на прибуток. Збільшення обсягу продажів рентабельної продукції приводить до пропорційного збільшення прибутку. Якщо ж продукція є збитковою, то при збільшенні обсягу реалізації відбувається зменшення суми прибутку, отриманого від реалізації рентабельної продукції.

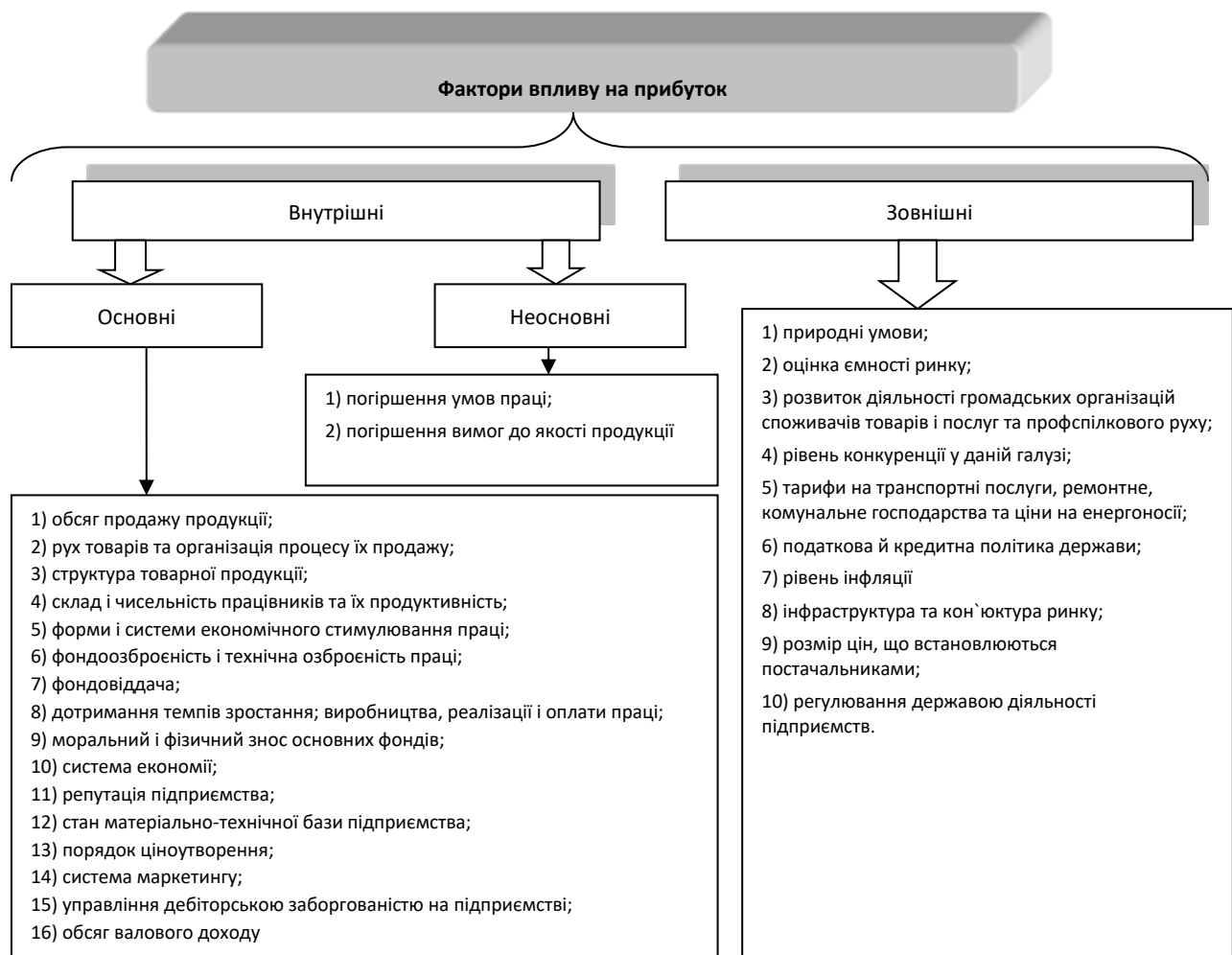

Рисунок 1 – Основні внутрішні та зовнішні фактори впливу на прибуток

Джерело: побудовано авторами за даними [12,15,16,17,18]

– рух товарів та організація процесу їх продажу: за зростання збуту продукції збільшуватиметься обсяг реалізації та знижуватимуться поточні витрати.

– структура товарної продукції може по-різному впливати на суму прибутку. Якщо збільшиться частка рентабельніших видів продукції в загальному обсязі її

реалізації, то сума прибутку зростає, і навпаки, при збільшенні частки низькорентабельної або збиткової продукції загальна сума прибутку зменшиться.

– склад і чисельність працівників та їх продуктивність. Достатня чисельність, компетентність та професіоналізм працівників забезпечує повну реалізацію виробничої програми підприємства, в той час як непропорційний розподіл обов'язків, нераціональне використання робочої сили спричиняє збільшення витрат.

– форми і системи економічного стимулювання праці. Впровадження системи матеріального стимулювання праці може стати однією із головних умов підвищення продуктивності працівників і, як наслідок, конкурентоспроможності виробництва.

– фондоозброєність і технічна озброєність праці. Ступінь забезпеченості робітників засобами праці характеризується фондоозброєністю праці. Найбільший економічний ефект досягається тоді, коли продуктивність праці зростає швидше за її фондоозброєність.

– фондовіддача – підприємство має максимально використовувати власні основні фонди.

– дотримання темпів зростання виробництва, реалізації і оплати праці.

– моральний і фізичний знос основних засобів. Використання фізично та морально застарілого устаткування безперечно не призведе до збільшення обсягів виробництва і випуску сучасної продукції. Акцент на інновації та прискорене реагування на зміни зовнішнього середовища – гарантія стабільного функціонування підприємства на ринку.

– система економії. Дотримання режиму економії дозволить знижувати поточні витрати підприємств.

– репутація підприємства. Першочерговим для підприємства є формування у споживачів позитивного уявлення про потенційні можливості підприємства.

– стан матеріально-технічної бази підприємства.

– порядок ціноутворення. Зміна рівня середньо реалізаційних цін і величина прибутку перебувають у прямо пропорційній залежності: при збільшенні рівня цін сума прибутку зростає, і навпаки.

– система маркетингу. Важливими для підприємства є проведення наукових досліджень аналізу ринку, поведінки споживачів і конкурентів, та покращення системи збуту, що полягає у виробленні тільки тих товарів, що безумовно є актуальними та матимуть попит на ринку. Тому необхідно групувати продукцію за ознакою рентабельності й зосередити увагу на тій продукції, яка є високорентабельною.

– управління дебіторською заборгованістю на підприємстві.

– обсяг валового доходу.

Неосновними внутрішніми факторами є такі, що пов'язані з порушенням господарської дисципліни: погіршення умов праці та вимог до якості продукції.

Таким чином, внутрішні фактори можуть по-різному впливати на чистий прибуток: збільшувати,

зменшувати або ж залежати від певного поєднання умов.

Крім того, існує велика кількість факторів, які не залежать безпосередньо від роботи підприємства, тобто є економічними умовами господарювання. Так, можна виділити такі основні зовнішні фактори:

– природні умови. Велике значення цей чинник має в харчовій промисловості країни. Якщо в сільському господарстві через несприятливі природні умови зменшиться врожай, зростатимуть ціни на сировину переробних підприємств і, як результат, збільшення витрат призведе до зменшення доходу підприємства.

– оцінка місткості ринку відіграє основну роль при визначенні виробничої програми фірми, адже це можливий обсяг реалізації товару (конкретної продукції підприємства) при певному рівні й співвідношенні цін за певний проміжок часу.

– розвиток діяльності громадських організацій споживачів товарів і послуг та профспілкового руху.

– рівень конкуренції у даній галузі.

– тарифи на транспортні послуги, ремонтне, комунальне господарства та ціни на енергоносії.

– податкова й кредитна політика держави.

– рівень інфляції збільшує ризик знецінення майбутніх доходів.

– інфраструктура на кон'юнктура ринку.

– розмір цін, що встановлюються постачальниками.

– регулювання державою діяльності підприємств.

Важливим є визначення впливу окремих чинників на зміну результативних показників при дослідженні прибутку підприємства. Роблять це за допомогою факторного аналізу.

З метою залучення до аналізу додаткової інформації використовуються багатфакторні моделі, а також методичні прийоми декомпозиційного аналізу, який передбачає послідовну деталізацію і розкриття впливу на результат факторних показників.

Чотирифакторна мультиплікативна модель аналізу чистого прибутку підприємств передбачає використання чинників другого ряду [17]:

– власного капіталу підприємства;

– коефіцієнта оборотності активів;

– мультиплікатора власного капіталу;

– чистої рентабельності.

Модель залежності чистого прибутку від наведених вище факторів матиме такий вигляд:

$$\Pi = BK \times \text{Коб}_{\text{ОА}} \times M_{\text{к}} \times P_{\text{чиста}} \quad (1)$$

де BK – середньорічні залишки власного капіталу;

Коб_{ОА} – оборотність активів, за якою оцінюється рівень ефективності використання активів підприємства, розрахована як відношення чистого доходу до загальної вартості активів;

M_к – мультиплікатор власного капіталу, який характеризує здатність власного капіталу створювати активи і відношенням залишків активів до середньорічних залишків власного капіталу підприємства;

Перераховані фактори можуть спричинити різний вплив на суму валового прибутку підприємства, – як позитивний, так і негативний.

Зв'язок між чинниками та результативним показником у наведеній моделі є функціональним, тому факторний аналіз чистого прибутку на її основі може проводитись за допомогою методу ланцюгових підставлянь. Використовуючи дану модель, можна поетапно оцінити кількісний вплив кожного із чинників на зміну чистого прибутку.

Під час проведення даного аналізу варто звернути увагу на загальну зміну величини чистого прибутку у звітному році у порівнянні з попереднім, а також визначити, які фактори вплинули на збільшення, а які на зменшення величини прибутку, які фактори чинили найбільший вплив на зміну величини та яким чином можна збільшити чистий прибуток.

Ратушна О. П. [19] умовно поділяє процес одержання фінансового результату на декілька етапів: забезпеченість ресурсами та ефективність їх використання, сам процес виробництва чи реалізації продукту та ефективності цього процесу, розрахунок фінансових результатів та визначення ефективності господарської діяльності.

На основі такого поділу формують багатофакторну модель взаємозв'язку чистого прибутку з усіма складовими етапами формування результату діяльності підприємства, яка має такий вигляд:

$$\text{ЧП(З)} = A \times \text{Фв} : \text{Ппр} \times \text{Фоз} \times \text{Рвв} \times \text{Кчд} \times \text{Кпв} \times \text{Ра} \quad (2)$$

де А – середньорічна вартість активів підприємства;

Фв – фондвіддача, розрахована як відношення вартості випущеної продукції у вартісному виразі до середньорічної вартості основних виробничих фондів;

Ппр – продуктивність праці, що є показником трудової діяльності працівників. Характеризує кількість продукції, виробленої за одиницю часу, або витрати часу на виробництво одиниці продукції;

Фоз – фондоозброєність, що показує вартість основних виробничих фондів, що припадає на одного працівника. Обчислюється діленням середньорічної вартості основних фондів на кількість працівників.;

Рвв – валова рентабельність виробничих витрат;

Кчд – коефіцієнт окупності чистого доходу;

Кпв – коефіцієнт покриття виручки виробничими витратами;

Ра – чиста рентабельність (збитковість) активів.

Така модель поєднує усі етапи формування фінансових результатів в процесі господарської діяльності підприємства. Застосовуючи дану модель можна прослідкувати ресурсне забезпечення підприємства та загальну ефективність діяльності підприємства за допомогою таких показників, як: середньорічна вартість активів, трудові ресурси, необоротні активи, фондвіддача, фондоозброєність, продуктивність праці, рентабельність (збитковість) витрат виробництва, валова рентабельність (збитковість) виробничих витрат, коефіцієнт окупності чистого доходу, коефіцієнт покриття виручки виробничими витратами та показник чистої рентабельності (збитковості) активів.

Іщенко Н. А. [20] пропонує побудувати факторну модель, яка залежить від таких факторів як: обсяг реалізації продукції, структура товарної продукції, собівартість продукції та зміна рівня середньо реалізаційних цін. Використовуючи прийом елімінування визначають вплив кожного фактора на прибуток від реалізації продукції. За результатами такого факторного аналізу можна оцінити якість прибутку від основної діяльності, яка вважається високою, якщо її збільшення зумовлене зростанням обсягу продажів та зниженням собівартості продукції. Низька якість прибутку характеризується зростанням обсягів реалізації внаслідок росту цін на продукцію без збільшення фізичного обсягу продажів і зниження витрат на гривню продукції.

Висновки. Узагальнення наявних факторів впливу на формування прибутку показало, що прибуток залежить від великої кількості різноманітних факторів. Разом з тим, акцентувати увагу варто на дослідження внутрішніх чинників, таких як обсяг продажу продукції, порядок ціноутворення, витрати на виготовлення продукції та інші. Саме на ці чинники підприємство може впливати безпосередньо, вони є найголовнішими важелями впливу на формування прибутку підприємства.

Література:

1. Ширягіна О. Є. Значення прибутку у фінансово-господарській діяльності підприємств. *Вісник Технологічного університету Поділля. Економічні науки*. Ч. 2, Т. 1. 2004. С. 152-155
2. Багацька К. В. Використання економічної доданої вартості як критерію ефективності діяльності підприємства. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Фінанси і кредит»*. 2011. №1. С. 59-64.
3. Савицька Г. В. *Економічний аналіз*. 12-е изд., доп., испр. М. : Новое знание, 2006. 679 с.
4. Чумаченко М. Г. Дослідження теоретичних, методологічних і прикладних проблем регіональної політики сталого розвитку. *Фінанси України*. 2008. № 11. С. 123-124.
5. Мардус Н. Ю., Товт Ю. М. Особливості формування і використання прибутку підприємства. *Вісник Національного технічного університету «ХПІ»*. Серія : *Технічний прогрес та ефективність виробництва*. 2014. № 64. С. 16-19.
6. Осовська Г. В., Юшкевич О. О., Завадський Й. С. *Економічний словник*. К. : Кондор, 2007. 358 с.
7. Біла О. Г. *Фінанси підприємств* : навч. посібник. Львів : Магнолія, 2009. 383 с.
8. Бойчик І. М. *Економіка підприємства*. К. : Атіка, 2004. 480 с.

9. Смит А. Исследование о природе и причинах богатства народов М.: 1935. 112 с. URL: https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Econom/smit/smit_1.pdf (дата звернення 16.02.2019).
10. Податковий Кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <http://www.zakon1.rada.gov.ua> (дата звернення 16.02.2019).
11. Загальні вимоги до фінансової звітності: Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1: від 07.02.2013 № 73. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення 16.02.2019).
12. Янковий О. Г., Кошельок Г. В. Фактори формування прибутку підприємства. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2011. Вип. 3. С. 298-305. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsed_2011_3_46 (дата звернення 16.02.2019).
13. Гетьман О. О., Шаповал В. М. Економіка підприємства : навч. посіб. 2-ге видання. К. : Центр учбової літератури, 2010. С. 313.
14. Дзеджула В. В. Энергобереження промислових підприємств: методологія формування, механізм управління: монографія. Вінниця : ВНТУ, 2014. 347 с.
15. Дзеджула В. В. Визначення резервів збільшення прибутку від енергозберігаючих заходів. *Економічний аналіз: зб. наук. праць*. 2012. Вип. 11. Ч. 2. С. 198-200.
16. Єпіфанова І. Ю., Гуменюк В. С. Фактори зростання прибутку підприємства. *Молодий вчений*. 2016. № 7. С. 46-49.
17. Єпіфанова І. Ю., Дзеджула В. В. Фінансовий аналіз та звітність: практикум. Вінниця : ВНТУ, 2017. 143 с.
18. Єпіфанова І. Ю., Гуменюк В. С. Прибутковість підприємства: сучасні підходи до визначення сутності. *Економіка та суспільство*. 2016. Вип. 3. С. 189-192. - URL : <http://economyandsociety.in.ua>. (дата звернення 16.04.2019)
19. Ратушна О. П. Факторний аналіз фінансових результатів. *Зб. наук. пр. Київського національного економічного ун-ту ім. Вадима Гетьмана*. Спец. вип., присвячено 35-річчю кафедри обліку, аналізу та аудиту в АПК. 2012. С. 246–251.
20. Іщенко Н. А. Факторний аналіз формування прибутку підприємства. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. 2010. Вип. 17. С. 210-214.

References:

1. Shyrjaghina, O. Je. (2004). The value of profit in the financial and economic activity of enterprises. *Visnyk Tekhnologichnogho universytetu Podillja. Ekonomichni nauky*. Ch. 2, T. 1, 152-155 [in Ukrainian].
2. Bagatska, K.V. (2011). Use of economic added value as a criterion for the effectiveness of the enterprise. *Visnyk Sumsjkogho nacionaljnogho agrarnogho universytetu. Serija «Finansy i kredyt»*, 1, 59-64 [in Ukrainian].
3. Savyckaja, Gh. V. (2006). *Ekonomycheskij analiz*. (12-e ed). Moscow: Novoe znanye [in Russian].
4. Chumachenko, M. G. (2008). Research of theoretical, methodological and applied problems of the regional policy of sustainable development. *Finance of Ukraine*, 11, 123-124 [in Ukrainian].
5. Mardus, N. Yu. & Tovt, Yu. M. (2014). Features of the formation and use of enterprise profits. *Visnyk Nacionaljnogho tekhnichnogho universytetu «KhPI»*. Serija *Tekhnichnyj prohres ta efektyvnistj vyrobnyctva*. 2014, 64, 16-19 [in Ukrainian].
6. Osovskaja, G. V., Yushkevich, O. O. & Zavadsky Y. S. (2007). *Economic Dictionary*. Kyiv: Condor [in Ukrainian].
7. Bila, O. G. (2009). *Finances of enterprises*. Lviv: Magnolia [in Ukrainian].
8. Boychik, I. M. (2004) *Economics of the enterprise*. Kyiv: Atika [in Ukrainian].
9. Smith, A. (1935). *Study on the nature and causes of the wealth of nations*. Moscow. Retrieved from: https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Econom/smit/smit_1.pdf [in Russian].
10. Verkhovna Rada of Ukraine (2010). The Taxes Code of Ukraine (Act. No. 2755-VI, December 02), Retrieved from: <http://www.zakon1.rada.gov.ua/>[in Ukrainian].
11. Ministry of Finance of Ukraine (2013). National Public Sector Accounting Standards 1 “General requirements for financial statements” (Order No. 73, February 07). Retrieved from: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> [in Ukrainian].
12. Yankovy, O. G. & Koshelyok, G. V. (2011). Factors of Profit Profit Formation. *Bulletin of Social and Economic Research*. 3. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsed_2011_3_46 [in Ukrainian].
13. Hetman, O. O. & Shapoval, V. M. (2010). *Enterprise Economics* (2nd ed.). Kyiv: Center for Educational Literature [in Ukrainian].
14. Dzhdzhula, V. V. (2014). *Energy saving of industrial enterprises: methodology of formation, management mechanism: monograph*. Vinnitsa: VNTU. [in Ukrainian].
15. Dzhdzhula, V. V. (2012). Determination of reserves of increase of profit from energy saving measures. *Economic analysis*, 11, 2, 198-200. [in Ukrainian].
16. Yepifanova, I. Yu. & Gumenyuk, V. S. (2016). Growth factors of enterprise profits. *Young scientist*, 7, 46-49. [in Ukrainian].
17. Yepifanova, I. Yu. & Dzhdzhula, V. V. (2017). *Financial Analysis and Reporting: Workshop*. Vinnitsa: VNTU. [in Ukrainian].
18. Yepifanova, I. Yu. & Gumenyuk, V. S. (2016). Profitability of the enterprise: modern approaches to the definition of the essence. *Economics and Society*, 3, 189-192. Retrieved from: <http://economyandsociety.in.ua>. [in Ukrainian].
19. Ratushna, O. P. (2012). Factor analysis of financial results. *Zb. nauk. pr. Kyivskogho nacionaljnogho ekonomichnogho un-tu im. Vadyma Ghetjmana. Spec. vyp., prysvjacheno 35-richchju kafedry obliku, analizu ta audytu v APK*, 246–251. [in Ukrainian].
20. Ishchenko, N. A. (2010). Factor analysis of the formation of profits of the enterprise. *Naukovi praci Kirovogradskogho nacionaljnogho tekhnichnogho universytetu. Ekonomichni nauky*, 17, 210-214. [in Ukrainian].

